

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Оксана Ільїна,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінально-правової політики
та кримінального права
Навчально-наукового інституту права Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0003-4848-3120

Ангеліна Пучко,

здобувач освіти другого року навчання
денної форми здобуття освіти другого
(магістерського) рівня
вищої освіти спеціальності 081 Право,
Навчально-наукового інституту права Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: 0009-0006-1250-2712

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2025-57-1>

УДК 351:323.1

Міжнародні та національні стандарти прав і свобод національних меншин: аналіз міжнародних документів та їх вплив на українське законодавство

Розвиток міжнародно-правового захисту національних меншин відбувся в межах діяльності ключових міжнародних організацій, зокрема Організації Об'єднаних Націй (ООН), Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), ЮНЕСКО та інших структур. Протягом ХХ століття було ухвалено низку фундаментальних міжнародних документів, які встановлюють стандарти

захисту прав національних меншин та визначають їхній правовий статус. Україна як активний учасник міжнародних правових відносин послідовно імплементує міжнародні стандарти щодо захисту прав національних меншин у своє законодавство та державну етнополітику. Враховуючи міжнародний досвід та найкращі практики інших країн, Українська держава здійснює адаптацію своїх правових

норм відповідно до загально визнаних міжнародних принципів.

У сучасних умовах питання національних меншин в Україні має не лише внутрішньополітичний, а й зовнішньополітичний вимір. Воно є важливою складовою інтеграції України до Європейського Союзу та дотримання демократичних стандартів у сфері прав людини. Врахування міжнародних рекомендацій та подальша адаптація українського законодавства до європейських стандартів стануть ключовими завданнями на шляху до забезпечення рівноправності всіх етнічних груп, що проживають на території України [1, с. 122–123].

Фундаментальні стандарти у цій сфері закріплені у низці міжнародних документів, які стали основою для розбудови правового механізму захисту національних меншин в Україні. Серед ключових документів, що вплинули на формування українського законодавства, варто виокремити:

- Міжнародні пакти про права людини (1976 р.), що заклали загальні принципи рівності та недискримінації.
- Європейська хартія регіональних мов або мов меншин (1992 р.), яка визначає права меншин щодо використання рідної мови в освіті, медіа та державному управлінні.
- Документ Копенгагенської наради з людського виміру (1990 р.), що містить засадничі положення щодо прав людини та захисту національних меншин.
- Декларація ООН про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин (1992 р.), яка визначає права меншин на культурну, мовну та релігійну ідентичність.
- Резолюція ООН про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин (1995 р.), яка закріплює міжнародні механізми контролю за дотриманням прав меншин.

- Рекомендації Ради Європи 1201 (1993 р.), що окреслюють правові механізми забезпечення прав національних меншин у країнах Європи.

- Віденська декларація та додатки до неї (1993 р.), які містять принципи правової політики щодо етнічних спільнот.

- Рамкова Конвенція Ради Європи про захист національних меншин (1994 р.), що стала основним міжнародним документом у цій сфері та зобов'язує держави забезпечувати захист національних меншин.

- Гаазькі рекомендації щодо прав національних меншин на освіту (1996 р.) – важливий документ у сфері освітньої політики щодо меншин.

- Ословські рекомендації щодо мовних прав національних меншин (1998 р.), які деталізують зобов'язання держав у сфері мовної політики.

- Лундські рекомендації про ефективну участь національних меншин у суспільно-політичному житті (1999 р.), що визначають механізми залучення етнічних громад до управління державними справами.

Україна не лише ратифікувала основні міжнародні договори у сфері захисту прав національних меншин, а й активно співпрацює з міжнародними організаціями, які здійснюють моніторинг їхнього дотримання. Зокрема, держава взаємодіє з Організацією Об'єднаних Націй (ООН) та її спеціалізованими підрозділами, Організацією з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Радою Європи, Європейським Союзом, а також розвиває двосторонні відносини у цій сфері з окремими державами, такими як Литва, Молдова, Польща, Угорщина, Словаччина, Німеччина, Румунія та інші [2, с. 1–2].

Визначальним чинником реформування законодавства України у сфері захисту прав національних меншин стало прагнення відповідати європейським стандартам та виконати умови

для подальшої інтеграції до Європейського Союзу. Однак питання полягає у тому, наскільки ці вимоги справді узгоджуються із загальноприйнятими практиками в державах-членах ЄС.

Парадоксально, але Європейський Союз не має єдиного загальнообов'язкового стандарту захисту прав національних меншин. Окрім принципу суворої заборони дискримінації, який закріплений у Хартії основних прав Європейського Союзу, Маастрихтському договорі та Лісабонській угоді, питання правового статусу національних меншин та їхніх гарантій залишається національною прерогативою кожної окремої держави-члена. Це означає, що кожна країна має право самостійно визначати критерії визнання етнічних спільнот як національних меншин та надавати їм певний обсяг прав або ж не визнавати їх взагалі, як це відбувається у Франції.

Попри це, питання захисту прав національних меншин стало важливим аспектом євроінтеграційної політики наприкінці ХХ століття. Зокрема, у Копенгагенських критеріях (1993 р.) для країн-кандидатів на вступ до ЄС було закріплено вимогу ухвалення законодавства, що гарантує надійний захист прав національних меншин та створення відповідних державних інституцій [3]. Подібний підхід застосовувався і у 2018 році, коли Європейський парламент ухвалив резолюцію щодо мінімальних стандартів для національних меншин у ЄС у контексті підготовки країн Західних Балкан до членства [4].

Саме у цьому контексті слід розглядати вимоги, висунуті до України після отримання нею статусу кандидата на вступ до ЄС. 17 червня 2022 року Європейська комісія рекомендувала Європейській Раді надати Україні статус кандидата, висунувши низку умов, серед яких було «завершення реформи законодавчої бази щодо національних меншин відповідно

до рекомендацій Венеційської комісії» та створення ефективних механізмів імплементації [5]. 23 червня 2022 року Європейська Рада офіційно надала Україні цей статус.

Протягом 2023 року Україна тричі змінювала законодавство у сфері захисту прав національних меншин, намагаючись виконати одну з ключових умов Європейської комісії для початку офіційних переговорів щодо вступу до ЄС.

Наразі складно передбачити, чи визнають європейські партнери реформу достатньою. Можливо, деякі проігноровані рекомендації будуть розцінені як несуттєві. Проте не виключено, що Україні доведеться знову змінювати законодавство у цій сфері. Вже зараз можна припустити, що подальші вимоги щодо вдосконалення правового регулювання можуть стосуватися питань протидії дискримінації та забезпечення механізмів імплементації ухвалених норм [6, с. 15-16, 22].

Важливим аспектом виконання вимог для вступу України до Європейського Союзу стала реформа законодавства про національні меншини, яка була однією з семи рекомендацій Європейської комісії, висловлених у червні 2022 року та листопаді 2023 року. Основною вимогою в цьому напрямку було приведення законодавчої бази у відповідність до рекомендацій Венеційської комісії [7, с. 21; 8, с. 6].

Проте ефективна реалізація цієї вимоги потребує не лише якісного оновлення законодавства, а й створення дієвих механізмів його практичного застосування. Як свідчить досвід попередніх спроб реформування законодавства у сфері прав національних меншин, саме цей аспект залишається найслабшим місцем реформи.

Попри існуючі виклики, прийняття 13 грудня 2022 року нового Закону України «Про національні меншини (спільноти) України» № 2827-ІХ стало важливим кроком на шляху до

адаптації українського законодавства до європейських стандартів. Цей закон замінив попередній Закон України від 25 червня 1992 року № 2494-XII, який в умовах початкового етапу незалежності України носив рамковий характер та не передбачав дієвих механізмів реалізації і захисту прав національних меншин. Через це завдання, визначені в ньому, залишалися здебільшого декларативними, що ускладнювало їхню практичну реалізацію.

Як зазначає О.П. Васильченко, старе законодавство не відповідало сучасним викликам, особливо з огляду на збройну агресію росії та тимчасову окупацію частини територій України. Крім того, воно не містило ефективних механізмів реалізації прав національних меншин, що створювало значні правові прогалини [9, с. 37].

Натомість новий Закон України від 13 грудня 2022 року № 2827-IX має ряд суттєвих переваг:

- Комплексний підхід до врегулювання основних аспектів правового статусу національних меншин, що включає їхнє право на самоідентифікацію, об'єднання, використання рідної мови, освіти та збереження культурної самобутності.

- Закріплення державних гарантій та засад державної політики у сфері національних меншин, що сприяє більшій узгодженості правового статусу меншин із державною політикою.

- Усунення правової невизначеності щодо використання мов національних меншин, яка загострилася після ухвалення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019 р.).

Однак, попри свої переваги, оновлений закон не позбавлений недоліків. Зокрема, проблемними залишаються:

- Неузгодженість термінології, що може викликати різночитання та складнощі у правозастосовній практиці.

- Декларативний характер окремих норм, що не містять чітко визначених механізмів реалізації.

- Фрагментарність регулювання, що залишає низку питань невирішеними.

- Недостатня збалансованість між правами національних меншин і національними інтересами України, що особливо актуально в контексті європейської інтеграції.

З огляду на це, можна очікувати, що процес удосконалення законодавства про національні меншини триватиме й надалі, зокрема у відповідь на експертні оцінки Венеційської комісії та подальші рекомендації Європейського Союзу. Подальші зміни, ймовірно, стосуватимуться посилення механізмів практичного застосування законодавства, забезпечення більшої відповідності міжнародним стандартам та усунення недоліків, виявлених під час правозастосовної практики [10, с. 36–37].

Таким чином, прийняття оновленого Закону України «Про національні меншини (спільноти) України» стало вагомим кроком у забезпеченні прав національних меншин та виконанні євроінтеграційних зобов'язань України. Водночас подальша робота над його удосконаленням залишатиметься важливим напрямом державної політики в контексті інтеграції до ЄС.

Українське законодавство у сфері захисту прав національних меншин має важливу конституційну основу, проте аналіз його положень у порівнянні з європейськими підходами свідчить про певні особливості та прогалини, які ще потребують вдосконалення.

Стаття 11 Конституції України закріплює загальне зобов'язання держави сприяти розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності корінних народів і національних меншин. Водночас, у Основному

Законі відсутні конкретні конституційні гарантії для реалізації цього права, що може спричиняти певні правові невизначеності. Єдиною чіткою нормою, яка безпосередньо стосується прав меншин, є частина 5 статті 53, яка гарантує право на навчання рідною мовою або на її вивчення в державних і комунальних навчальних закладах чи через національні культурні товариства [11].

Цей підхід відрізняється від конституційних норм багатьох європейських держав, де право національних меншин на освіту рідною мовою закріплене як окрема, самостійна норма. Наприклад, у Конституції Словаччини (ст. 34) та Конституції Сербії (ст. 79) це положення сформульовано більш чітко та в розширеному вигляді.

Разом із тим, чинний Закон України «Про національні меншини (спільноти) України», прийнятий 13 грудня 2022 року, визначає ширший спектр прав осіб, які належать до національних меншин. Зокрема, до них відносяться:

1. Право на самоідентифікацію.
2. Свобода громадських об'єднань і мирних зібрань.
3. Свобода вираження поглядів, думки, слова, совісті та релігії.
4. Право на участь у політичному, економічному та соціальному житті.
5. Право на використання мови національної меншини.
6. Право на збереження культурної самобутності.

Однак ці права можуть бути обмежені відповідно до закону, якщо це необхідно для забезпечення національної безпеки, територіальної цілісності, громадського порядку, запобігання злочинам, охорони здоров'я або захисту прав і свобод інших осіб [12].

Аналіз конституцій 27 європейських держав, включаючи Австрію, Албанію, Болгарію, Боснію і Герцеговину, Вірменію, Грузію, Латвію, Литву, Молдову, Польщу, Румунію, Сербію,

Словаччину, Угорщину, Фінляндію, Хорватію, Чехію та Швецію, свідчить про відсутність єдиного підходу до конституційного закріплення прав національних меншин.

Деякі країни, як Албанія, передбачають двоступеневу систему регулювання:

- Загальні принципи національної політики містяться у розділі «Основні принципи», де закріплено, що держава зобов'язана поважати та захищати права меншин.

- Конкретні права національних меншин деталізуються у розділі «Основні права і свободи людини».

Подібну модель використовують Вірменія, Північна Македонія, Польща, Словаччина та Чорногорія.

Інші країни, як Молдова та Румунія, регулюють права меншин в одній статті конституції, тоді як у Словаччині, Чехії та Чорногорії відповідні норми закріплені у трьох статтях, у Словенії – у п'яти, а у Сербії – у дев'яти статтях.

Окремим аспектом є різноманіття термінів, що використовуються в європейських конституціях для позначення поняття «національні меншини»:

- «Мовні меншини» – Австрія, Італія.

- «Мовні спільноти» – Швейцарія.

- «Меншини» – Чорногорія, Швеція.

- «Національні та етнічні меншини» – Польща.

- «Національні спільноти» – Болгарія, Литва, Словенія, Угорщина.

- «Національні меншини та етнічні групи» – Словаччина, Чехія.

Попри це, переважна більшість європейських країн використовує саме термін «національні меншини».

Як зазначає С. Римаренко, ефективна правова регламентація прав національних меншин вимагає єдиного загальновизнаного визначення цього поняття. Основна проблема полягає

у різноманітні ситуації, пов'язаних із існуванням меншин у різних країнах.

Для України важливим завданням залишається подальша адаптація законодавства до європейських стандартів, що має включати:

- Чіткіші конституційні гарантії прав національних меншин, подібно до підходів Словаччини, Сербії, Польщі та Чорногорії.
- Удосконалення механізмів реалізації законодавчих норм, щоб уникнути декларативного характеру окремих положень.
- Збалансованість між правами національних меншин і національними інтересами України, зокрема в контексті забезпечення територіальної цілісності та захисту державної мови [13, с. 130].

З огляду на це, подальша правова реформа у сфері національних меншин залишатиметься одним із важливих напрямів для гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами та виконання умов євроінтеграції.

Аналізуючи конституційні положення європейських держав щодо прав національних меншин, можна зробити висновок, що в різних країнах суб'єктами цих прав визначаються або окремі особи, або колективи (етнічні групи). Це дає підстави розрізняти індивідуальний і колективний (солідарний) характер відповідних прав залежно від їхнього носія.

Індивідуальні національні права спрямовані на реалізацію етнічних прав людини, тоді як колективні права забезпечують гарантії етнічним спільнотам як самостійним суб'єктам правовідносин. Наприклад, стаття 79 Конституції Чорногорії передбачає, що особи, які належать до меншин, мають права та свободи, які вони можуть реалізовувати індивідуально або колективно. Аналогічно, частина 1 статті 75 Конституції Сербії визначає, що окрім загальногромадянських прав,

національні меншини отримують додаткові індивідуальні або колективні права.

Водночас, у конституціях деяких європейських країн суб'єктами національних прав є виключно особи, без посилення на колективний аспект:

- «Кожен» – у Конституціях Азербайджану, Вірменії, Естонії, Словенії.
- «Особа» – у Конституціях Латвії, Румунії, Чорногорії.
- «Представники національних меншин» – у Конституціях Албанії, Північної Македонії.
- «Громадяни» – у Конституціях Литви, Польщі, Словаччини, Чехії.

У Конституції України (стаття 11) застосовуються одразу два поняття: «національні меншини» та «корінні народи», що свідчить про розмежування правового статусу цих груп.

У багатьох європейських країнах конституційно закріплене право особи самостійно визначати або зберігати свою національну ідентичність. У Конституції Словенії (стаття 61) це положення формулюється як право кожного на вільне вираження належності до своєї нації чи народності. Це свідчить про закріплення принципу індивідуального вибору, який не обмежується додатковими критеріями.

Як міжнародні правові акти, так і національні конституції європейських країн передбачають, що певні права національних меншин пов'язані з територією їхнього компактного або традиційного проживання. До таких прав відносяться:

- Право на виховання та навчання рідною мовою або вивчення рідної мови.
- Право обирати мову спілкування у повсякденному житті та офіційних контактах.
- Право створювати організації та товариства для здійснення та захисту своїх специфічних прав.

- Право на збереження та розвиток своєї етнічної, культурної та релігійної самобутності [14, с. 374–375].

В Україні, з метою вдосконалення механізмів утвердження та забезпечення прав і свобод людини, а також вирішення системних проблем у цій сфері, була затверджена Національна стратегія у сфері прав людини.

У § 12 Стратегії приділено увагу забезпеченню прав корінних народів і національних меншин. Її стратегічна мета полягає в гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами, включаючи європейські принципи прав людини.

Таким чином, Україна поступово адаптує конституційні та законодавчі положення щодо національних меншин до європейських норм. Подальші кроки у цьому напрямку мають включати:

- Чітке визначення індивідуального та колективного характеру прав національних меншин у національному законодавстві.

- Гарантії права національних меншин на вільне визначення етнічної приналежності та її правовий захист.

Забезпечення ефективних механізмів реалізації територіально прив'язаних прав національних меншин [15, с. 24–25].

У контексті євроінтеграційного курсу України, подальше удосконалення законодавства у сфері захисту прав національних меншин залишатиметься одним із ключових пріоритетів державної політики. Зважаючи на позитивний досвід низки європейських країн, а також положення міжнародного права, Україна має продовжувати приведення своєї нормативно-правової бази у відповідність до європейських і міжнародних стандартів. Особливої уваги заслуговує питання конституційного закріплення права кожної особи на самостійне визначення власної національної належності.

Одним із фундаментальних принципів у сфері захисту етнічної ідентичності є положення пункту 1 статті 3 Рамкової конвенції про захист національних меншин, відповідно до якого кожна людина має право самостійно вирішувати, чи вважає себе представником певної національної меншини. З метою гармонізації з цим міжнародним стандартом, доцільним є внесення відповідної норми до Конституції України. Запропоноване формулювання могло б звучати так: «Кожна має право на вільне визначення своєї національної належності. Ніхто не може бути примушений до відмови від своєї національності». Такий підхід відповідатиме сучасним правозахисним практикам і сприятиме зміцненню правової основи для захисту етнічної ідентичності громадян.

Крім права на самовизначення, європейські конституційні моделі широко визнають і підтримують інші ключові аспекти прав національних меншин. Зокрема, у низці країн на конституційному рівні закріплено право на здобуття освіти та виховання рідною мовою, а також свободу у виборі мови спілкування. Такі положення знайшли своє відображення в конституціях Азербайджану, Грузії, Естонії, Польщі, Угорщини, Фінляндії, Хорватії та інших країн.

Важливим напрямом правового захисту етнічних спільнот є також визнання права на створення організацій і товариств з метою збереження своєї культурної самобутності та представлення інтересів. Прикладом є Конституція Албанії, де вказано, що представники національних меншин мають право об'єднуватися для захисту своїх інтересів та збереження своєї ідентичності.

Не менш суттєвим елементом правового забезпечення є гарантії збереження й розвитку національної, етнічної та культурної самобутності.

Враховуючи вказані міжнародні та європейські норми, Україна має забезпечити поступове, але послідовне впровадження аналогічних положень у своє національне законодавство. Такий крок не лише наблизить країну до виконання критеріїв членства в Європейському Союзі, але й створить належну правову основу для забезпечення реальних механізмів захисту прав національних меншин.

У цьому контексті важливо сконцентрувати зусилля на формуванні комплексного підходу, що охоплюватиме закріплення в законодавстві права особи на вільне визначення національної належності, зміцнення

гарантій у галузі освіти, мовної політики, а також підтримку культурної та соціальної інтеграції національних меншин. Особливо варто вдосконалити правові механізми реалізації цих прав з урахуванням територіального чинника, особливо у регіонах традиційного або компактного проживання таких спільнот [16, с. 18].

Таким чином, подальша адаптація українського законодавства до європейських стандартів не тільки відповідатиме міжнародним зобов'язанням України, а й сприятиме стабільності міжетнічних відносин та гармонізації державної етнополітики.

Список використаних джерел

1. Костова Г. І. Міжнародно-правовий захист прав національних меншин. Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П. Є. Казанського : мат. Міжнар. конфер. (м. Одеса, 22–23 жовтня 2010 року). Одеса : Фенікс, 2010. С. 121–123.
2. Фединець Б. В. Міжнародно-правові стандарти прав національних меншин. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/88a3a586-cb17-456a-9482-4b25a68d198d/content>
3. Accession criteria. European Commission. https://neighbourhoodenlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accessioncriteria_en; Копенгагенські критерії.
4. European Parliament resolution of 13 November 2018 on minimum standards for minorities in the EU. European Parliament. 13.11.2018. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0447_EN.html
5. Рекомендації Європейської Комісії щодо статусу України на членство в ЄС. Представництво Європейського Союзу в Україні. 17 червня 2022 р. <https://bit.ly/42o3e56>
6. Ліхачов В. А. Права національних меншин: європейські стандарти та українське законодавство в динаміці. Київ : ТОВ «Вістка», 2024. 24 с.
7. Commission Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union from 17 June 2022. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10321-2022-INIT/en/pdf>
8. Ukraine 2023 Report (Commission Staff Working Document). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions from 8 November 2023, SWD (2023) 699 final. <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023SC0699>
9. Васильченко О. П. Права національних меншин в Україні : що маємо і до чого прагнемо? Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2017. Вип. 42. С. 36–40.
10. Зозуля О. І. Правовий статус національних меншин (спільнот) України: сучасний стан і перспективи розвитку у контексті європейської інтеграції. *Forum Prava*, 2024. № 79(2). 34–55.
11. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

12. Про національні меншини (спільноти) України : Закон України № 2827-IX від 13.12.2022. Верховна Рада України. Офіційний сайт. Дата оновлення: 10.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>

13. Римаренко С. Міжнародні стандарти статусу національних меншин. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2015. Вип. 4 (78). С. 129–142.

14. Кириченко Ю. В. Актуальні проблеми конституційно-правового регулювання прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні в контексті європейського досвіду : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 540 с.

15. Кириченко Ю. Права національних меншин в Україні та європейських державах: порівняльно-правові аспекти конституційного регулювання. National Law Journal. 2015. № 4 (14). С. 16–19.

16. Кириченко Ю. Права національних меншин в Україні та європейських державах: порівняльно-правові аспекти конституційного регулювання. 2015. 20 с. URL: http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/4/part_1/3.pdf

Ільїна О. В., Пучко А. В. Міжнародні та національні стандарти прав і свобод національних меншин: аналіз міжнародних документів та їх вплив на українське законодавство

Дослідження конституційно-правового статусу національних меншин в Україні в контексті європейської інтеграції є актуальним як з теоретичного, так і з практичного погляду. Воно дозволяє не лише оцінити стан законодавчого регулювання у цій сфері, а й сприяти розробці ефективних механізмів захисту національних меншин відповідно до міжнародних стандартів, що сприятиме розвитку національної правової системи та забезпеченню стабільності міжетнічних відносин. Прийняття та ратифікація міжнародних договорів дозволяє забезпечувати баланс між державною мовною політикою та правами національних меншин.

Послідовне впровадження міжнародних стандартів у законодавство України сприяє зміцненню міжетнічної злагоди та є важливим елементом європейської інтеграції держави. Подальше вдосконалення нормативно-правової бази з урахуванням міжнародного досвіду дозволить створити ще більш ефективний механізм захисту прав національних меншин та забезпечення їхньої участі в суспільному житті України.

Прийняття оновленого Закону України «Про національні меншини (спільноти) України» стало вагомим кроком у забезпеченні прав національних меншин та виконанні євроінтеграційних зобов'язань України. Водночас подальша робота над його удосконаленням залишатиметься важливим напрямом державної політики в контексті інтеграції до ЄС.

Українське законодавство у сфері захисту прав національних меншин має важливу конституційну основу, проте аналіз його положень у порівнянні з європейськими підходами свідчить про певні особливості та прогалини, які ще потребують вдосконалення.

Очевидно, що процес адаптації українського законодавства до європейських стандартів ще далекий від завершення. Однак уже зараз зрозуміло, що ці реформи є необхідним етапом як для реалізації міжнародних зобов'язань України, так і для забезпечення стабільного розвитку міжетнічних відносин у державі.

Ключові слова: міжнародні документи, українське законодавство, механізмів захисту національних меншин, правова реформа у сфері національних меншин, міжетнічні відносини.

Плюша О., Пучко А. International and national standards of rights and freedoms of national minorities: analysis of international documents and their impact on Ukrainian legislation

The study of the constitutional and legal status of national minorities in Ukraine in the context of European integration is relevant from both theoretical and practical perspectives. It allows not only to assess the state of legislative regulation in this area, but also to contribute to the development of effective mechanisms for the protection of national minorities in accordance with international standards, which will contribute to the development of the national legal system and ensure the stability of interethnic relations. The adoption and ratification of international treaties allows for a balance between the state language policy and the rights of national minorities.

Consistent implementation of international standards in Ukrainian legislation contributes to strengthening interethnic harmony and is an important element of the country's European integration. Further improvement of the regulatory framework, taking into account international experience, will create an even more effective mechanism for protecting the rights of national minorities and ensuring their participation in public life in Ukraine.

The adoption of the updated Law of Ukraine "On National Minorities (Communities) of Ukraine" was a significant step in ensuring the rights of national minorities and fulfilling Ukraine's European integration commitments. At the same time, further work on its improvement will remain an important area of state policy in the context of EU integration.

Ukrainian legislation on the protection of national minority rights has an important constitutional basis, but an analysis of its provisions in comparison with European approaches reveals certain peculiarities and gaps that still need to be improved.

Obviously, the process of adapting Ukrainian legislation to European standards is far from complete. However, it is already clear that these reforms are a necessary step both to fulfill Ukraine's international obligations and to ensure the stable development of interethnic relations in the country.

Key words: international documents, Ukrainian legislation, mechanisms for the protection of national minorities, legal reform in the field of national minorities, interethnic relations.

